

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасна українська мова
(лексикологія, фразеологія і лексикографія)»

Компонента освітньої програми – обов'язкова (4 кредити)

Освітньо-професійна програма	Українська мова та література
Спеціальність	В11 Філологія
Галузь знань	В Культура, мистецтво, гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача	Ткач Людмила Олександрівна – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови
Контактний тел.	+0372-58-48-32
E-mail:	l.tkach@chnu.edu.ua
Консультації	понеділок з 14.30 до 16.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія і лексикографія)» належить до обов'язкових дисциплін у підготовці студентів-філологів першого року навчання. Він розкриває основні теоретичні положення, необхідні для розуміння місця лексико-семантичного мовного рівня в цілісній системі української мови. Готує студентів – майбутніх учителів – до опанування її лексичних та фразеологічних засобів, до різнотипних принципів лексикографічного фіксування та опису мовного матеріалу. Мета й завдання навчальної дисципліни спрямовані на формування теоретичних навичок і практичних умінь, необхідних для викладання української мови в ЗЗСО, а також для здійснення науково-дослідної роботи.

Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб забезпечити теоретичний та практичний рівні базових знань студентів у галузі лексикології, фразеології та лексикографії сучасної української мови, сформувані системне уявлення про організацію одиниць лексико-семантичного рівня мови, їх семантико-структурні ознаки, функційні властивості та системні відношення (внутрішньослівні, парадигматичні, синтагматичні, епідигматичні); вдосконалити та закріпити навички стилістично нормативного слововжитку; сформувані навички самостійної роботи з науковою та науково-популярною мовознавчою літературою, словниками, довідниками, посібниками тощо для поглиблення знань

з української мови, дослідження української мови та навчання впродовж усього життя.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Змістовий модуль 1. Лексична підсистема української мови. Лексикологія як окрема мовознавча галузь.	
Тема 1	Лексикологія як окрема галузь мовознавства, її предмет, завдання і значення
Тема 2	Лексичне значення слова (типи лексичних значень; зв'язок лексичної та граматичної семантики)
Тема 3	Лексична полісемія (типи перенесення найменування та топологічна структура багатозначного слова)
Тема 4	Лексичні омоніми та суміжні явища
Тема 5	Синонімія як тип універсальних семантичних відношень між мовними одиницями. Джерела синонімічного багатства української мови
Тема 6	Лексичні синоніми та їх семантико-стилістична організація в системі мови. Словники синонімів української мови
Тема 7	Антонімія мовних одиниць. Словники антонімів української мови
Змістовий модуль 2. Лексика української мови за джерелами походження, сферами вживання та стилістичним використанням. Досягнення української лексикографії	
Тема 8	Функційні сфери української мови та стилістична диференціація лексики
Тема 9	Активний і пасивний склад лексики української мови
Тема 10	Лексика української мови за джерелами походження
Тема 11	Предмет, завдання, значення і досягнення української лексикографії

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання та вивчення курсу здійснюватиметься за допомогою (1) **освітніх технологій**, зорієнтованих на особистість учасника навчального процесу (*особистісно орієнтована технологія навчання*) з використанням технологій розвивального навчання; інтерактивних технологій кооперативного, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання

дискусійних питань; (2) освітніх технологій, спрямованих активізувати та інтенсифікувати діяльність студентів (*дослідницькі технології; технології проблемного навчання; технології самоосвіти*); (3) освітніх технологій модульного навчання.

Визначені технології навчання передбачають використання таких **методів**: організації навчально-пізнавальної діяльності; пояснювально-ілюстративного методу; проблемного викладу матеріалу; методу бесіди; узагальнення та інтерпретації складних мовних явищ; моделювання проблемних ситуацій щодо аналізу та розуміння певних мовних явищ; аналітичного методу, дослідницького та методу опрацювання наукових джерел.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного контролю: *усні й письмові відповіді студента; тестування; модульні контрольні роботи, завдання для самостійної та індивідуальної роботи;*

Форма підсумкового контролю – *іспит*.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерії успішного оцінювання передбачають, що здобувачі вищої освіти отримуватимуть мінімальні бали за кожен запланований результат навчання.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися політики академічної доброчесності, яку регламентують такі документи:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriiia-fedkovycha/>;
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu/>.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

. Інформаційні ресурси

1. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. URL: <http://shron.chtyvo.org.ua>

/Bodyk Ostop/Suchasna ukrainska literaturna mova Leksykologhiia Frazeolohiia Leksykohrafiia.pdf

2. Вакуленко Г. М., Клина Н. І. Прикметникова синоніміка в художньому мовленні П. Куліша. URL: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ltkp/2010_59/fil/0020.pdf
3. Вусик О. С. Словник українських синонімів Понад 1500 синонімічних гнізд / За ред. докт. філолог. наук, проф. А. М. Поповського. Дніпропетровськ: Січ, 2000. URL: <http://www.twirpx.com/file/805515/>
4. Генеральний регіонально анотований корпус української мови. URL: <http://www.parasolcorpus.org/>
5. Заславська Н. В. Обережно: міжмовні омоніми. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine28-20.pdf>
6. Корпус української мови. Лінгвістичний портал. Mova.info. URL: <http://www.mova.info/corpus.aspx?l1=209>.
7. Регушевський Є. С. Чи є у мові зайві слова? URL: <http://www.kulturamovy.org.ua/KM/pdfs/Magazine14-12.pdf>
8. Російсько-український словник. За ред. А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова [Електронний ресурс (підготував О. Телемко)]. Київ: Держ. вид-во України-УАН, 1924–1933. Т. 1–3. Київ: К.І.С., 2007. URL: <http://www.r2u.org.ua>
9. Тлумачний словник української мови: в 20-ти томах (електронна версія Українського мовно-інформаційного фонду НАН України). URL: <http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=461&page=20>
10. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>
11. URL: <http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=461&page=20>
12. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>
13. Українська мова і література в школах України: науково-методичний журнал. URL: <https://library.pdpu.edu.ua/index.php/resursi>
14. Урок української: науково-публіцистичний журнал-дайджест (1999–2008 рр.). URL: http://irbis-nbuu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuu/cgiirbis_64.exe?
15. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ, 2009. 240 с. URL: <https://iul-nasu.org.ua/biblioteka.html>

Детальну інформацію про вивчення курсу «Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія і лексикографія)» висвітлено в робочій програмі навчальної дисципліни

https://media.chnu.edu.ua/media/iqypuqop/rp_tkach_leksykologhiia-ta-leksykohrafiia.pdf?_gl=1*Ifccy07*_ga*MTUxNDI3OTUwNC4xNzE1MzI0Nzgl*_ga_Q6273NZQ6Z*_czE3ODExNjEyNTkbbzEzNiRnMSR0MTc4MTE2MTI3MiRqNDckbDAk_aDA.